

NAROČNIK

Mestna občina Nova Gorica

Trg Edvarda Kardelja 1 | 5000 Nova Gorica

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE 07 OPN MESTNE OBČINE NOVA GORICA

IZVLEČEK IZ HIERARHIČNO NADREJENEGA AKTA

IZVAJALEC

LOCUS prostorske informacijske rešitve d.o.o., Delpinova 18b, 5000 Nova Gorica

Nova Gorica, april 2023

1 ZAKONSKA PODLAGA ZA IZDELAVO ELABORATA

1.1 Izhodišča

Nacionalni prostor je osnova za razvoj naroda in vsega prebivalstva države, za krepitev samobitnosti, za preudarno izkoriščanje prostorskih potencialov ter za ohranitev krajinske pestrosti in naravnih kakovosti. Regionalne posebnosti so osnova za doseganje lokalne, regionalne in mednarodne prepoznavnosti. Prehodnost prostora Republike Slovenije je značilnost, ki je že v davni preteklosti, v sedanjosti in bo tudi v bodočnosti pomembno vplivala na prostorske in družbenoekonomske razmere v Sloveniji.

Globalizacija, evropeizacija, liberalna ekonomija, hiter razvoj informacijske tehnologije, razvoj urbanega sistema, večja ekološka ozaveščenost in paradigma trajnostnega razvoja vplivajo na prostorski razvoj in zahtevajo ustrezne odzive v načrtovanju prostora. Potrebni so bolj fleksibilni strateški dokumenti in integralno planiranje, v katerega so vključene različne organizacijske oblike javno zasebnega partnerstva ob sočasnem izobraževanju strokovne in laične javnosti.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije je skupaj s Strategijo gospodarskega razvoja Slovenije krovni dokument za usmerjanje razvoja in osnova za usklajevanje sektorskih politik. Temelji na že sprejeti Politiki urejanja prostora Republike Slovenije in Oceni stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije. Strategija opredeljuje izhodišča, cilje razvoja in globalno zasnovo prostorskega razvoja države, podaja razvojne usmeritve za posamezne prostorske sisteme, poselitev, infrastrukturo in krajino, in določa ukrepe za njihovo izvajanje.

1.2 Značilnosti

Stanje

Geografska raznolikost in zgodovinsko pogojene razlike v gospodarskem in družbenem razvoju členijo slovenski prostor na manjše enote. Prevladuje težnja po veliki koncentraciji moči v državnem centru in drobitev slovenskega prostora na veliko število občin, ki zaradi svoje majhnosti ne obvladujejo razvojnih procesov, s tem je posledično zmanjšano tudi varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Nekatera območja Slovenije, zlasti obmejna in hribovita, se zaradi slabše prometne dostopnosti in težkih življenjskih razmer praznijo. Razpršena poselitev prinaša tudi večje družbene stroške, ki nastajajo zaradi strožjih zahtev na področju varstva okolja, povečane uporabe prevoznih sredstev zaradi dnevne migracije in zaradi zahtev po kvaliteti bivanja.

Infrastrukturno omrežje Slovenije je vpeto v različne evropske infrastrukturne sisteme. Prometno omrežje se neposredno navezuje na V. in X. evropski prometni koridor, vendar je enostransko razvito. Zapostavljen je predvsem razvoj železniške infrastrukture, prometnih vozlišč in javnega potniškega prometa.

Negativni učinki

Pritiski na prostor, ki negativno vplivajo na stanje okolja, so najmočnejši na obrobju večjih mest in zaposlitvenih središč, območjih ob priključkih na pomembnejše prometne koridorje ter krajinsko privlačnih območjih.

Selitev gospodarskih in storitvenih dejavnosti v predmestja povzroča razvrednotenje mestnih središč, zmanjšuje njihove funkcije in kvaliteto bivanja.

Prav tako so problematična področja gospodarjenja z naravnimi viri, ki povzročajo različne degradacije in zaraščanje območij, ter pretirana intenzifikacija kmetijstva in širjenje poselitve, ki nista v skladu z naravnimi in kulturnimi kakovostmi prostora, saj vplivajo na vedno večje strukturne spremembe slovenske krajine. S tem je povezana tudi povečana stopnja ogroženosti nekaterih območij ter zmanjševanje možnosti za učinkovito zaščito pred posledicami naravnih in drugih nesreč.

Z razvojnega vidika so urbana območja problematična zaradi pomanjkanja zemljišč za gradnjo in neizdelanih programov prenove. Posledice neustrezne zemljiške politike, slabo organiziranega trga nepremičnin in neracionalne gradnje vplivajo na razvrednotenje grajenega prostora. Gradbena politika je, glede na funkcionalnost, prometno dostopnost, komunalno opremljanje in energetske rabo, neracionalna ter glede neposrednih (emisije) in posrednih vplivov na sestavine okolja nevzdržna.

Težnje

Razvojne težnje v urbanih in podeželskih poseljenih območjih so spontani razvoj v urbaniziranih in suburbaniziranih območjih, stagnacija ali upadanje na manj urbaniziranih ali neurbaniziranih območjih, depopulacija in gospodarska stagnacija v odmaknjenih podeželskih območjih. V urbaniziranih, ravninskih in dolinskih območjih je pričakovati nadaljnje naraščanje prebivalstva, na podeželju pa še naprej upadanje. S tem so povezani negativni vplivi urbanizacije, ki se kažejo v prostorskih zgostitvah prebivalstva in dejavnosti kot izvor onesnaženja, degradacij okolja ter vir socialnih problemov. Prepočasno posodabljanje železniškega prometnega omrežja in stalno povečevanje cestnega prometa povzročata zahteve po novi infrastrukturi. Javni potniški promet izgublja pomen, vse bolj se uveljavlja uporaba osebne prometa.

Dostop do telekomunikacijske infrastrukture postaja nujen pogoj za uspešen razvoj številnih dejavnosti (industrija, trgovina, bančništvo, šolstvo ...) v prostoru, zato pomanjkljiva telekomunikacijska opremljenost določenih območij v državi lahko pomeni resno oviro pri nadaljnjem razvoju teh območij ali posameznih dejavnosti.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je zaradi prestrukturiranja kmetijstva pričakovati nadaljnjo preobrazbo kulturne krajine. Zaradi tujih investicij in interesov zasebnega kapitala bo povečan interes za gradnjo v odprtem prostoru, predvsem v območjih infrastrukturnih koridorjev ali ob njih.

Cilji

Ob upoštevanju izhodišč so cilji prostorskega razvoja opredeljeni z namenom razreševanja obstoječih in pričakovanih prostorskih problemov v Sloveniji ter preusmeritve negativnih teženj in doseganja večje stopnje urejenosti v prostoru, in so sledeči:

- Racionalen in učinkovit prostorski razvoj
- Razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij
- Večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru
- Kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij
- Skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi
- Medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij
- Povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi
- Preudarna raba naravnih virov
- Prostorski razvoj usklajen s prostorskimi omejitvami
- Kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti
- Ohranjanje narave
- Varstvo okolja

2 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE S PRIORITETAMI IN USMERITVAMI ZA DOSEGO CILJEV PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE

Enakovredna vključenost Slovenije v evropski prostor

Pri pospeševanju povezanosti s širšim evropskim prostorom se krepi konkurenčnost slovenskih mest v evropskem urbanem omrežju, skrbi za učinkovito povezanost slovenskih infrastrukturnih omrežij v evropska infrastrukturna omrežja – Trans European Network (v nadaljnjem besedilu: TEN), panevropske prometne koridorje ter povezanost najvrednejših delov narave v omrežja. Zato je potrebno:

- spodbujati oblikovanja čezmejnih regij ter skupnih razvojnih programov in projektov za pridobivanje dodatnih finančnih virov,
- aktivna vključenost Slovenije v delovne skupine in pobude (Alpe – Jadran, ...),
- krepitev obmejnih urbanih naselij,
- pospešen prostorski razvoj na slovenskem ozemlju na območju ožjega vpliva velikih sosednjih mest (Gorica) z načrtovanjem mestnih mrež, gospodarskih con, turističnih središč...,
- priključevanje območja v TEN.

Slika 1: SPRS, Slovenski interesi v mednarodnem povezovanju

Karta št.2

SLOVENSKI INTERESI V MEDNARODNEM POVEZOVANJU

Policentrični urbani sistem in regionalni razvoj

Za skladen prostorski razvoj Slovenije se spodbuja razvoj policentričnega urbanega sistema, ki ga tvori dvostopenjsko strukturirano omrežje središč nacionalnega in regionalnega pomena, na katerega se, s primerno

delitvijo funkcij in medsebojnimi prometnimi povezavami, navezuje omrežje drugih središč.

Razvoj poselitve se prednostno usmerja v urbana naselja, ki so že središča ali pa se bodo kot taka razvila zaradi značilnosti svojega položaja v omrežju naselij in potreb zaledja. Omrežje družbene javne infrastrukture, kot so šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, kulturne in druge javne službe, se razvija v skladu z omrežjem središč.

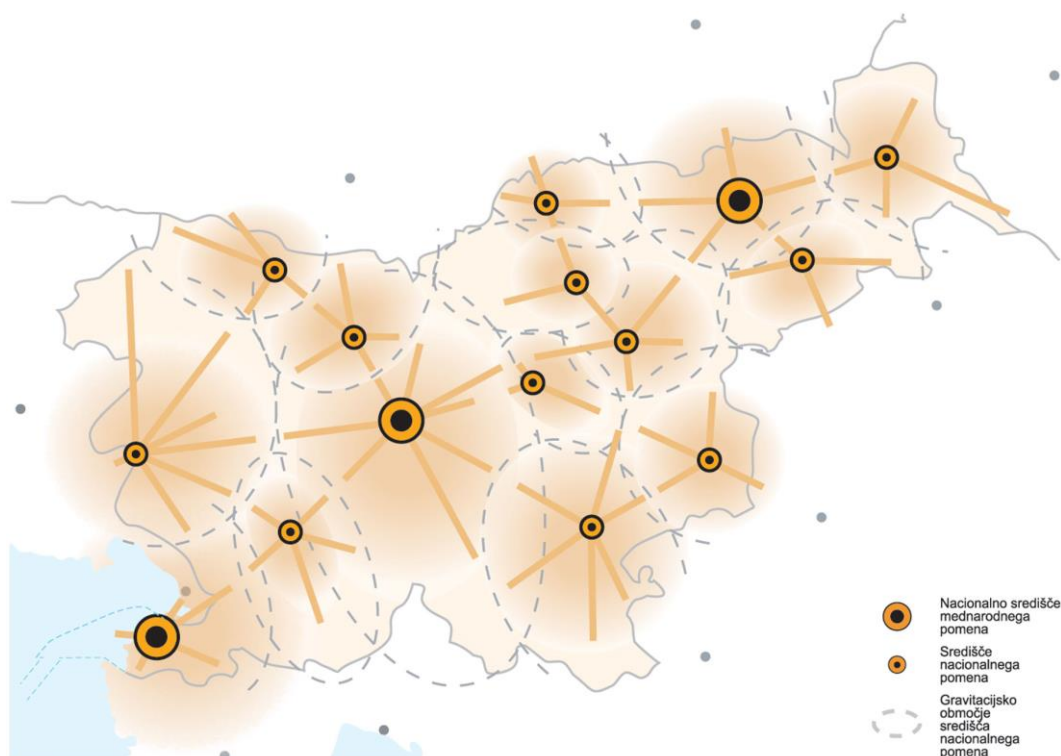
Kot središča nacionalnega pomena se predvsem zaradi izpostavljenega lege na zahodni meji Slovenije prioritarno razvija tudi Novo Gorico kot močno gospodarsko in kulturno središče, ki bo sposobno enakovredno sodelovati s čezmejnimi območji v Italiji. Razvija se tudi kot pomembno regionalno prometno vozlišče.

Za središča nacionalnega pomena velja, da:

- imajo najmanj 10.000 prebivalcev in potencialne za razvoj storitvenih, oskrbnih in drugih dejavnosti za oskrbo prebivalcev v svojem gravitacijskem območju,
- glede na razporejenost prebivalcev in dejavnosti ter naravne danosti prostora in ranljivost kakovosti okolja v gravitacijskem območju, se lahko kot središče nacionalnega ali regionalnega pomena razvija več medsebojno povezanih urbanih naselij. Ta naselja se razvija kot somestje z medsebojnim povezovanjem in dopolnjevanjem funkcij,
- gravitacijsko območje središča nacionalnega ali regionalnega pomena je zaključeno regionalno območje. V regionalnem območju se uravnoteženo in povezano razvija omrežje urbanih naselij.
- vplivna območja središč nacionalnega pomena obsegajo območje povprečno z 150.000 prebivalci,
- imajo potencial, da postanejo središča funkcijskih regij (terciarno raven zdravstvene oskrbe, visoko izobraževanje, visoke sodne in upravne institucije,
- so najpomembnejša središča družbene infrastrukture, oskrbnih, storitvenih, upravnih in drugih dejavnosti, najpomembnejša gospodarska območja in prometna vozlišča, raziskovalne organizacije, specializirano socialno varstvo, itd.

Podane so tudi usmeritve za razvoj storitvenih in oskrbnih dejavnosti pomembnejših lokalnih središč in lokalnih središč, ki imajo lahko tudi funkcijo občinskega središča. Pomembnejša lokalna središča so središča z gravitacijskim območjem min. 5000 prebivalcev in razvojem oskrbnih storitvenih funkcij (primarna zdravniška in socialna oskrba), razvoj delovnih mest in športnih in kulturnih dejavnosti. Lokalno središče je središče, ki zagotavlja prebivalcem naselja in zaledja vsaj osnovno oskrbo, osnovno izobraževanja informiranje in druženje.

Slika 2: SPRS, Zasnova poselitve.

Meja na močju med RS in RH je prevzeta po pogodbi o skupni državni meji med RS in RH (priloga 1), ki sta ga 19.07.2001 potrdili obe vladi, 20.07.2001 pa je bil parafiran s strani vojni pogajalskih skupin.

Karta št.3

ZASNOVA POSELITVE

Vitalna in urejena mesta

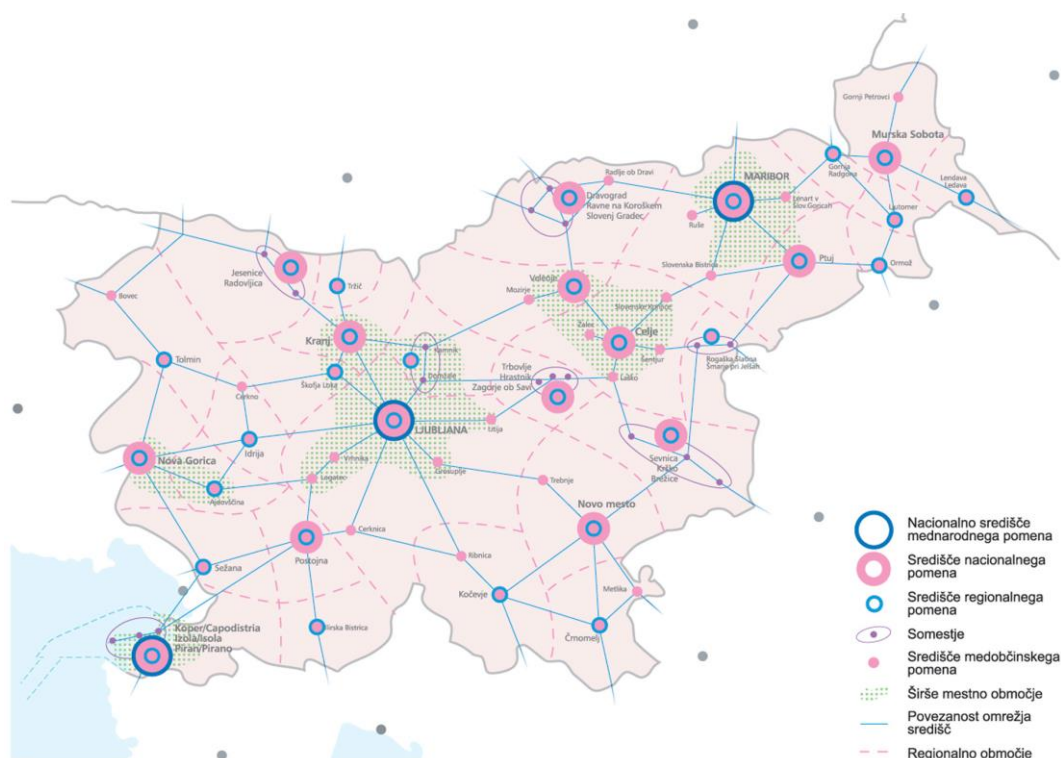
Razvoj in urejanje mest se načrtuje celovito, s čimer se zagotavlja vitalnost ter kakovost bivalnega prostora. Povečuje se lokacijsko privlačnost mest, omogoča gospodarski razvoj, skrbi za varnost in kvaliteto bivalnega in delovnega okolja ter kakovostno dograjuje infrastrukturne sisteme. Dejavnosti bivanja, proizvodnje in potrošnje v mestih se razvija skladno s prostorskimi danostmi in okoljskimi omejitvami.

Usklajen razvoj širših mestnih območij

Zaradi racionalizacije prometnih tokov, smotrnega razmeščanja delovnih mest, stanovanj, storitvenih in proizvodnih dejavnosti na širšem mestnem območju, ki obsega območja več lokalnih skupnosti, se prostorske potrebe razvoja mest in drugih naselij načrtuje in ureja na osnovi medobčinskega sodelovanja. Zaradi velikosti, poselitvenih pritiskov, vsestranske problematike in/ali pričakanega razvoja se posebno pozornost namenja usklajenemu razvoju širših mestnih območij središč nacionalnega pomena, tudi Nove Gorice.

V skladu s SPRS sega širše mestno območje Nove Gorice vzdolž Vipavske doline do Ajdovščine.

Slika 3: SPRS, Zasnova policentričnega urbanega sistema in razvoj širših mestnih območij

Meja na morju med RS in RH je prevezeta po pogodbi o skupni državni meji med RS in RH (priloga 1), ki sta ga 19.07.2001 potrdili obe vladi, 20.07.2001 pa je bil parafiran s strani vodij pogajalskih skupin.

Karta št.4

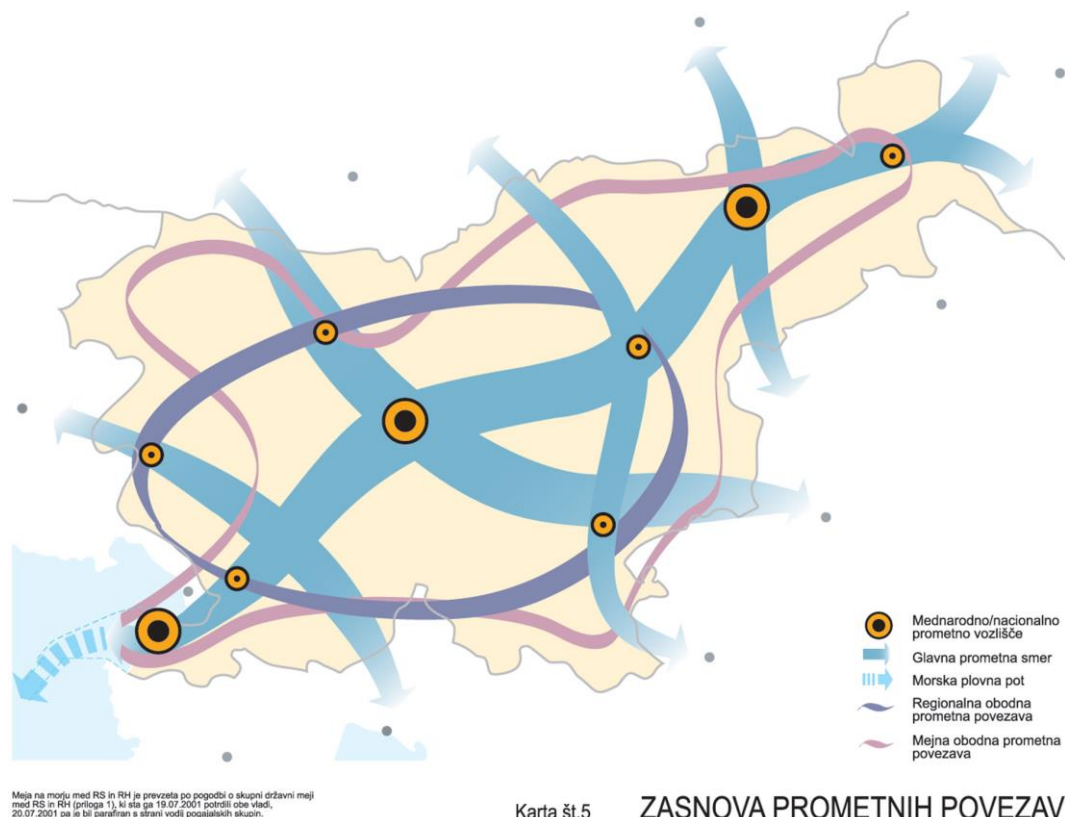
ZASNOVA POLICENTRIČNEGA URBANEGA SISTEMA IN RAZVOJ ŠIRŠIH MESTNIH OBMOČIJ

Povezan in usklajen razvoj prometnega in poselitvenega omrežja ter izgradnja gospodarske javne infrastrukture

Usklajen razvoj prometnega omrežja in omrežja naselij, povezanost in razvoj prometnih vozlišč ter prometno-logističnih terminalov se razvija predvsem z namenom zagotavljanja prometne povezanosti vseh območij, skladnejšega razvoja celotnega državnega ozemlja in z namenom povezovanja s širšim evropskim prostorom. Prometno omrežje se razvija kot celovit prometni sistem, ki povezuje vse oblike in vrste prometa. Skladno z načrtovanim razvojem urbanih območij se razvija in širi javni potniški promet ter izgradnjo gospodarske javne infrastrukture.

Z daljinskim prometnim omrežjem se povezuje slovenska središča mednarodnega pomena (Ljubljano, Maribor in Koper) z Evropo in središča nacionalnega pomena med seboj. Primerno dostopnost in povezanost z mednarodnimi tokovi vseh območij se zagotavlja z razvojem sekundarnih (prečnih) prometnih povezav, ki se navezujejo na TEN evropsko infrastrukturno omrežje, V. in X. panevropski prometni koridor ter na Jadransko – Jonsko prometno os. Iz smeri Ljubljane se po odcepu primarne prometne osi proti Italiji razvija vzporedna prometna smer preko Vipavske doline in Nove Gorice proti Vidmu (Italija). Za povečevanje učinkovitosti prometnega pretoka se spodbuja intermodalne prometne povezave in razvoj železniškega omrežja, ki v prihodnosti prevzema večino daljinskega tovornega prometa. Omrežja kolesarskih poti in pešpoti se razvija v povezavi z ekološko naravnano turistično ponudbo ter zaradi omogočanja zdravega telesnega gibanja prebivalstva. Na lokalni ravni se z omrežjem javnega potniškega prometa in kolesarskimi potmi povezuje obmestna naselja med seboj in z mestom.

Slika 4: SPRS, Zasnova prometnih povezav

Vitalnost in privlačnost podeželja

Za izkoriščanje primerjalnih prednosti podeželja se spodbuja diverzifikacijo tistih gospodarskih dejavnosti, ki v povezavi s kmetijstvom in gozdarstvom omogočajo ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja ter posredno ali neposredno prispevajo k visoki kvaliteti, prepoznavnosti in doživljajski privlačnosti njegove naravne in kulturne krajine. V urbanih naseljih na podeželju se spodbuja razvoj delovnih mest in s tem zmanjšuje vsakodnevne delovne migracije.

Poseljenost podeželja se ohranja na območjih, ki so pomembna zaradi narodno-obrambnih vidikov in na območjih kakovostnih kulturnih krajin. V obmejnih območjih se zaradi gravitacijskega vpliva večjih mest v sosednjih državah posebej krepi urbana naselja. V teh naseljih se razvija ne le dejavnosti za potrebe prebivalstva na območju Slovenije, ampak tudi tiste dejavnosti, ki bodo vlogo teh naselij z usklajenim razvojem prometnega omrežja razširile čez mejo ter s tem pripomogle k njihovi konkurenčnosti v mednarodnem prostoru.

Krepitev prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine

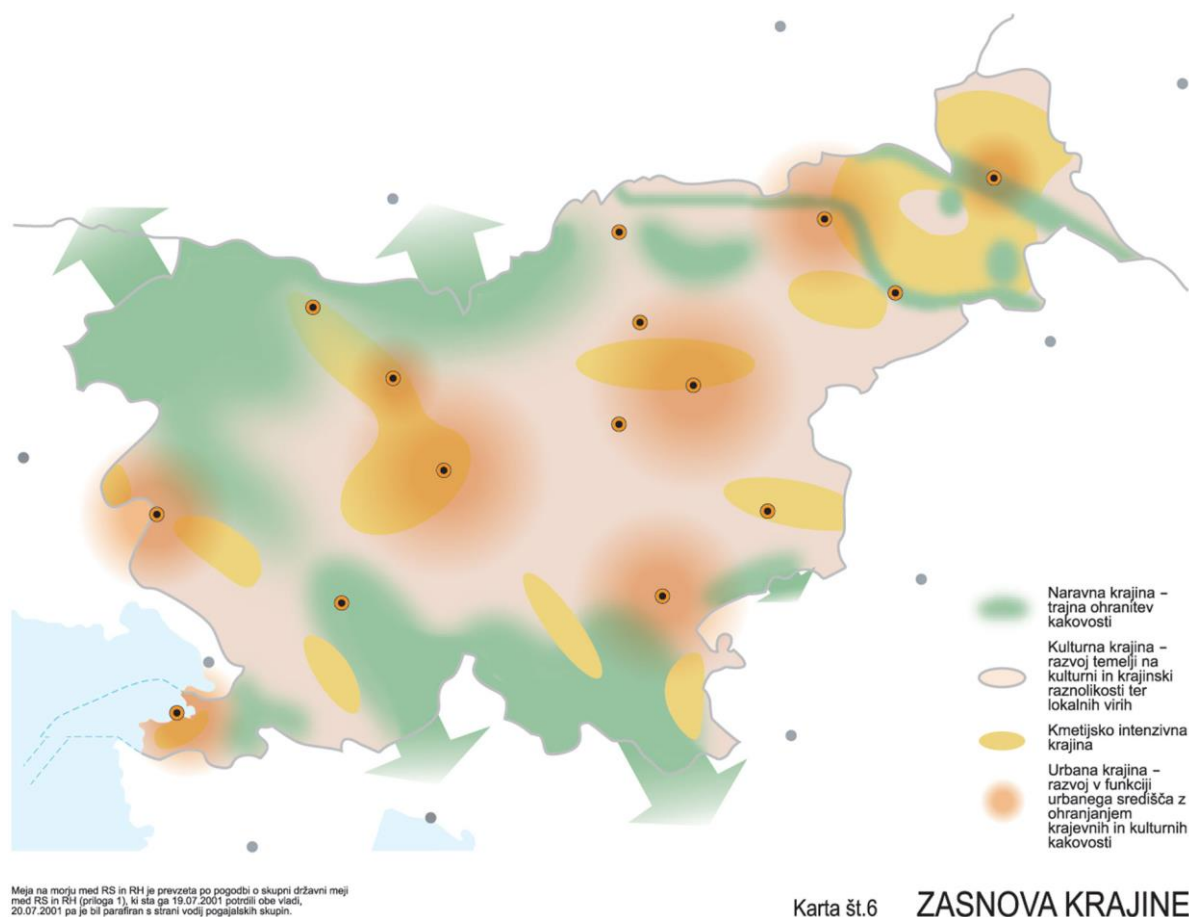
Krajino se glede na značilnosti in razvojne potenciale razvija kot naravno in kulturno krajino, kot urbano krajino in kot kmetijsko intenzivno krajino.

Spodbuja se ohranjanje in kvalitetno upravljanje v območjih s prepoznavnimi naravnimi in kulturnimi kakovostmi v povezavi z gospodarskimi možnostmi, ki jih te posebnosti omogočajo.

Posamezne kakovosti se določijo v postopkih prostorskega načrtovanja na regionalni in lokalni ravni in se jih kvalitetno vključijo v prostorski razvoj.

Na območju Nove Gorice je izrazit preplet vseh kategorij krajine, od območij trajne ohranitve kakovosti do urbane krajine.

Slika 5: SPRS, Zasnova krajine

Prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi

Prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi se spodbuja s krepitvijo urbanih naselij, smotrnim razmeščanjem javnih storitev, zagotavljanjem potrebnih zemljišč ter z učinkovitim infrastrukturnim opremljanjem teh območij.

Na obalnem območju, hribovitih in gorskih območjih ter na območjih z naravnimi in kulturnimi kakovostmi se zagotavlja prostorske možnosti za razvoj tistih dejavnosti, ki lahko izkoristijo prostorske potenciale, ki tvorijo regionalne posebnosti teh območij.

Območje Goriške se zaradi neposredne prostorske povezanosti s sosednjimi italijanskimi območji in zaradi zgodovinske navezanosti zaledja na Gorico (Italija) kot naravnega središča, pospešeno razvija kot enakovreden partner. Pri postopnem naravnem zlivanju mest Gorice in Nove Gorice v enotno urbano strukturo pa se zagotavlja enakovredno in konkurenčno vlogo Nove Gorice in njenih funkcij v širšem čezmejnem prostoru.

Manjša in večja območja, kjer so prisotne kakovostne naravne in kulturne značilnosti, se obravnava kot funkcionalni sestavni del urbanega prostora in podeželja. Za ohranjanje njihovih kakovosti in pomena se spodbuja razvoj dejavnosti, ki omogočajo gospodarski razvoj območij na varstvenih izhodiščih.

Naravne procese, ki lahko ogrožajo poselitev in človekove dejavnosti, se obvezno upošteva kot omejitev pri načrtovanju rabe in dejavnosti v prostoru. Prostorski razvoj na vseh območjih, zlasti pa na ogroženih območjih, se načrtuje v skladu z omejitvami zaradi naravnih in drugih nesreč, kot so poplave, zemeljski in snežni plazovi, erozija, požari v naravnem okolju in potresi.

3 RAZVOJ PROSTORSKIH SISTEMOV Z USMERITVAMI ZA RAZVOJ NA REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI

3.1 RAZVOJ POSELITVE

Razvoj mest in drugih naselij

Naselja se med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju naselij ter po velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi. Za načrtovanje razvoja poselitve se tipe naselij opredeli na podlagi fizionomskih, morfoloških in funkcijskih meril. Merila, na podlagi katerih se razvršča naselja v različne tipe naselij, so zlasti velikost naselja, raznovrstnost dejavnosti, možnost zaposlitve, privlačnost naselja, morfološke značilnosti, usmerjenost naselja. Kazalci so zlasti število in struktura prebivalcev, velikost poseljenih površin, gostota poselitve na poseljenih površinah, usmerjenost v storitvene ali proizvodne dejavnosti, število zaposlenih, raznovrstnost dejavnosti in njihovo število. Na podlagi meril in kazalcev se naselja razvršča v velika, srednja in mala mesta, v druga urbana in podeželska naselja, vasi in zaselke. Predvsem urbana naselja se opredeljuje kot bolj ali manj pomembna središča, v katerih se skrbi za zadosten stanovanjski fond, razvija storitvene ter proizvodne dejavnosti in delovna mesta.

Razvoj naselij se zagotavlja z notranjim razvojem naselij (prednostno prenova obstoječe grajene strukture, prenova stavbne dediščine, prenova degradiranih urbanih območij, prenova industrijskih območij), s širitvijo naselij, gradnjo zunaj poselitvenih območij, razvojem podeželskih naselij, vasi in zaselkov, turističnih naselij ter načrtovanjem območij počitniških hiš.

Racionalna raba zemljišč in objektov v naseljih

Načrtovanje rabe zemljišč in objektov je prostorsko razporejanje zemljišč po namenski rabi in dejavnosti, ki jih izvajajo različni uporabniki prostora, ter določanje instrumentov za uresničevanje načrtovanega razvoja. Pri prostorskem razporejanju zemljišč po namenski rabi in dejavnosti znotraj naselij se stremi k takšnemu prepletu funkcij, ki so medsebojno združljive ali ne motijo druga druge. Preprečuje se izrazito monofunkcionalnost posameznih delov naselij z uvajanjem raznovrstnosti dejavnosti ter mešanjem funkcij bivanja in dela.

Namenska raba naj omogoča sočasnost rabe medsebojno skladnih dejavnosti, zlasti tistih, ki se medsebojno dopolnjujejo in ne slabšajo bivalnega, delovnega, prostočasnega in drugega okolja. Prostorsko se razporeja zemljišča po namenski rabi in dejavnosti tako, da ne bi prihajalo do onesnaževanja zraka, voda, tal in prekomernega hrupa in se upošteva biotsko raznovrstnost in naravne vrednote ter pozitivni vpliv na ohranjanje kulturne dediščine.

Komunalno opremljanje zemljišč

Zemljišča poselitvenih območij se opremlja z minimalno komunalno infrastrukturo, ki zagotavlja oskrbo s pitno vodo in energijo, odvajanje odplak in odstranjevanje odpadkov ter navezavo na javno cestno omrežje. Manjkajočo komunalno infrastrukturo se dogradi, dotrajano pa sanira.

Nove objekte v poselitvenih območjih, namenjene trajnemu prebivanju, delu, zdravstvu, rekreaciji, športu in drugim dejavnostim se priključuje na obstoječo komunalno infrastrukturo.

Po dogradnji manjkajoče ali izgradnji nove komunalne infrastrukture se nanjo priključi obstoječe objekte, namenjene dejavnostim, navedene v zgornjem odstavku.

Pri načrtovanju naselij se prebivalcem zagotovi zanesljivo oskrbo s pitno vodo v količinah skladno z veljavnimi standardi in učinkovito oskrbo z vodo za potrebe hidrantnih omrežij in požarnih bazenov.

V novih naseljih se uredi ločen kanalizacijski sistem za padavinsko in komunalno odpadno vodo, kjerkoli je to ekonomsko upravičeno in tehnično možno.

Pri načrtovanju novih naselij se upošteva energetska varčno umeščanje objektov v prostor, energetska varčne urbanistične rešitve in oblike samooskrbe objektov z energijo.

Arhitekturna prepoznavnost mest in drugih naselij

Ohranjanje arhitekturne prepoznavnosti se izvaja z načrtnim urejanjem in prenovo naselij. Arhitekturna prepoznavnost se odraža v regionalnih urbanističnih in arhitektonskih značilnostih posameznih območij. Pri prenovi, načrtovanju, oblikovanju in urejanju naselij se upošteva ohranjeno in prepoznavno kulturo stavbarstva preteklih obdobj in pri tem uravnovesi sodobna tehnološka in oblikovna izhodišča z obstoječimi vrednotami. S posebno občutljivostjo se posodablja posamezne značilne arhitekturne stvaritve, ki imajo pričevalno vrednost in ponazarjajo značilnosti obdobja, v katerem so nastale, predvsem arhitekturo novejših obdobjih, ki (še) ni zavarovana na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine.

Glede na skupne arhitekturne in urbanistične značilnosti opredeljujemo prostor Mestne občine Nova Gorica kot Soško – Vipavsko arhitekturno regijo.

3.2 RAZVOJ GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

Infrastrukturni sistemi omogočajo povezanost in oskrbo urbanih in podeželskih območij ter omogočajo povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi. Infrastrukturne sisteme se načrtuje tako, da prispevajo k razvoju policentričnega omrežja mest in drugih naselij, h kvalitetnemu razvoju in privlačnosti mest ter drugih naselij, k skladnemu razvoju območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi ter k medsebojnemu dopolnjevanju funkcij podeželskih in urbanih območij.

Z usklajenim razvojem prometne, energetske telekomunikacijske in komunalne infrastrukture se zagotavlja gospodarske možnosti in privlačno bivalno okolje. Razvoj gospodarske javne infrastrukture se praviloma usmerja v skupne koridorje, ob upoštevanju omejitev, ki izhajajo iz zahtev za ohranjanje biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot, iz zahtev za varstvo naravnih virov ter varstvo kulturne dediščine (SPRS).

Razvoj prometne infrastrukture

Osnovno državno cestno omrežje tvori omrežje daljinskih cestnih povezav mednarodnega pomena, omrežje cestnih povezav čezmejnega pomena in omrežje cestnih povezav nacionalnega pomena. Cestno omrežje med seboj prometno povezuje slovenska središča mednarodnega pomena, slovenska središča nacionalnega pomena in regionalna središča ter jih povezuje z mednarodnim evropskim in čezmejnim prostorom.

Na področju cestnega omrežja je v SPRS izpostavljena daljinska povezava mednarodnega pomena, ki povezuje Slovenijo in Italijo preko Nove Gorice iz smeri Razdrtega proti Vidmu v Italiji. Od povezav nacionalnega pomena, ki povezujejo regionalna središča in se navezujejo na omrežje daljinskih cestnih mednarodnega pomena oziroma čezmejnega pomena, je izpostavljena povezava Nova Gorica – Tolmin – Kobarid – Predel ter od Sežane do Nove Gorice.

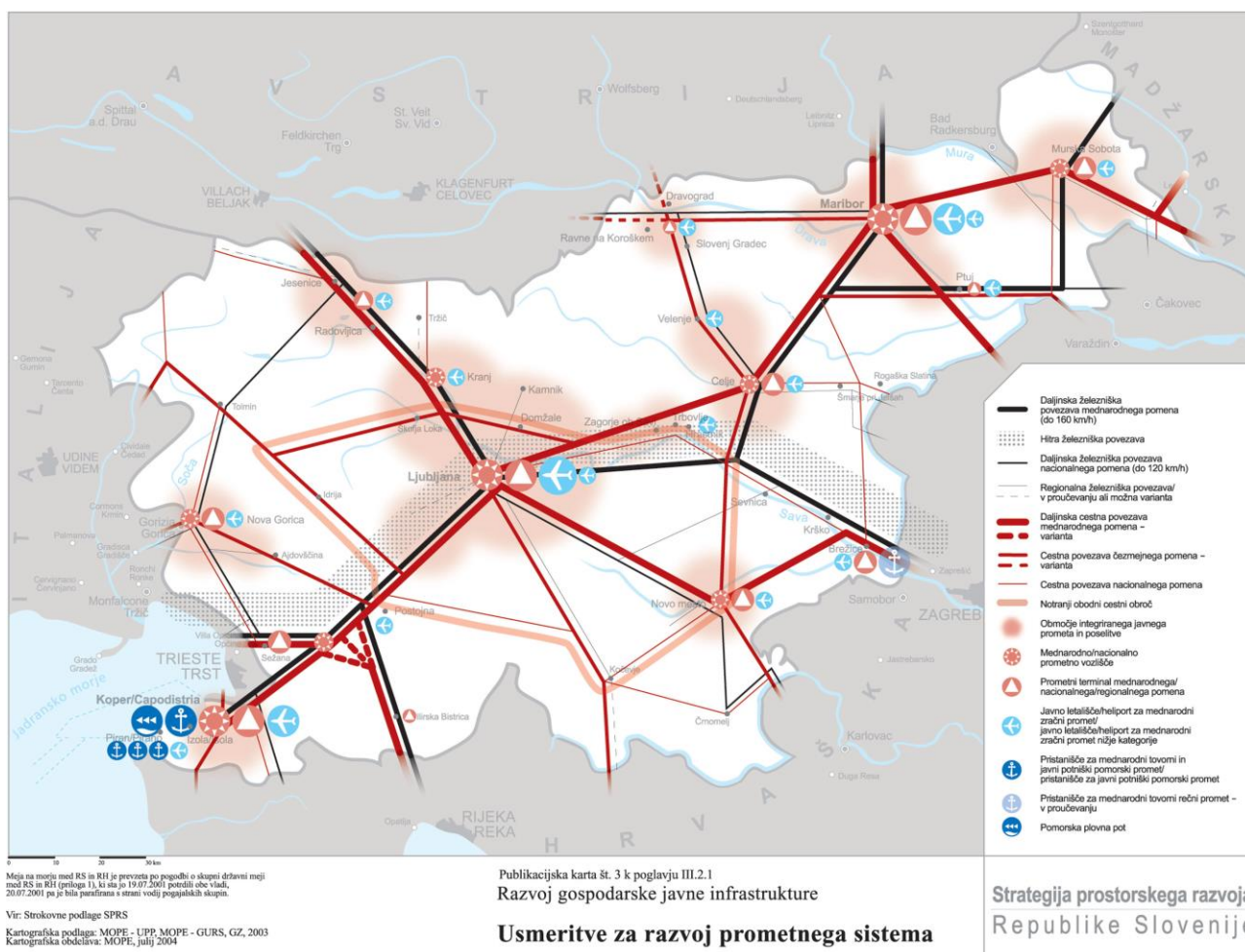
Osnovno železniško omrežje tvori omrežje daljinskih železniških povezav mednarodnega pomena, omrežje daljinskih železniških povezav nacionalnega pomena in omrežje regionalnih železniških povezav. SPRS določa, da se na transevropsko daljinsko hitro železniško povezavo v okviru V. panevropskega prometnega koridorja, ki povezuje Benetke preko Ljubljane in Zagreba z Budimpešto, preko vozlišča v Divači, naveže tudi Novo Gorico. Obstoječo železniško infrastrukturo se rekonstruira, posodablja in tam, kjer je potrebno, dogradi ter zagotovi učinkovitejše železniške povezave - tudi v smereh od Nove Gorice do priključka na železniško progo (V. koridor)

na italijanski strani, od Nove Gorice do Sežane in od Nove Gorice prek Tolmina do Jesenic. Obstoječa regionalna železniška povezava, ki povezujejo Ajdovščino z Dornberkom, se ohranja in posodablja. V Sloveniji in v povezavi s sosednjimi državami se zagotavlja neposredne železniške povezave gospodarskih con in posameznih gospodarskih subjektov na železniško omrežje s ciljem boljše dostopnosti in preusmerjanja prometnih tokov s cestnega na železniško omrežje.

Ob nacionalnih prometnih povezavah se razvija prometne terminale nacionalnega pomena, med drugim tudi v Novi Gorici.

Na območju MO Nova Gorica je s SPRS predvideno tudi javno letališče/heliport za mednarodni zračni promet nižje kategorije.

Slika 6: SPRS, Usmeritve za razvoj prometnega sistema

Razvoj telekomunikacijske infrastrukture

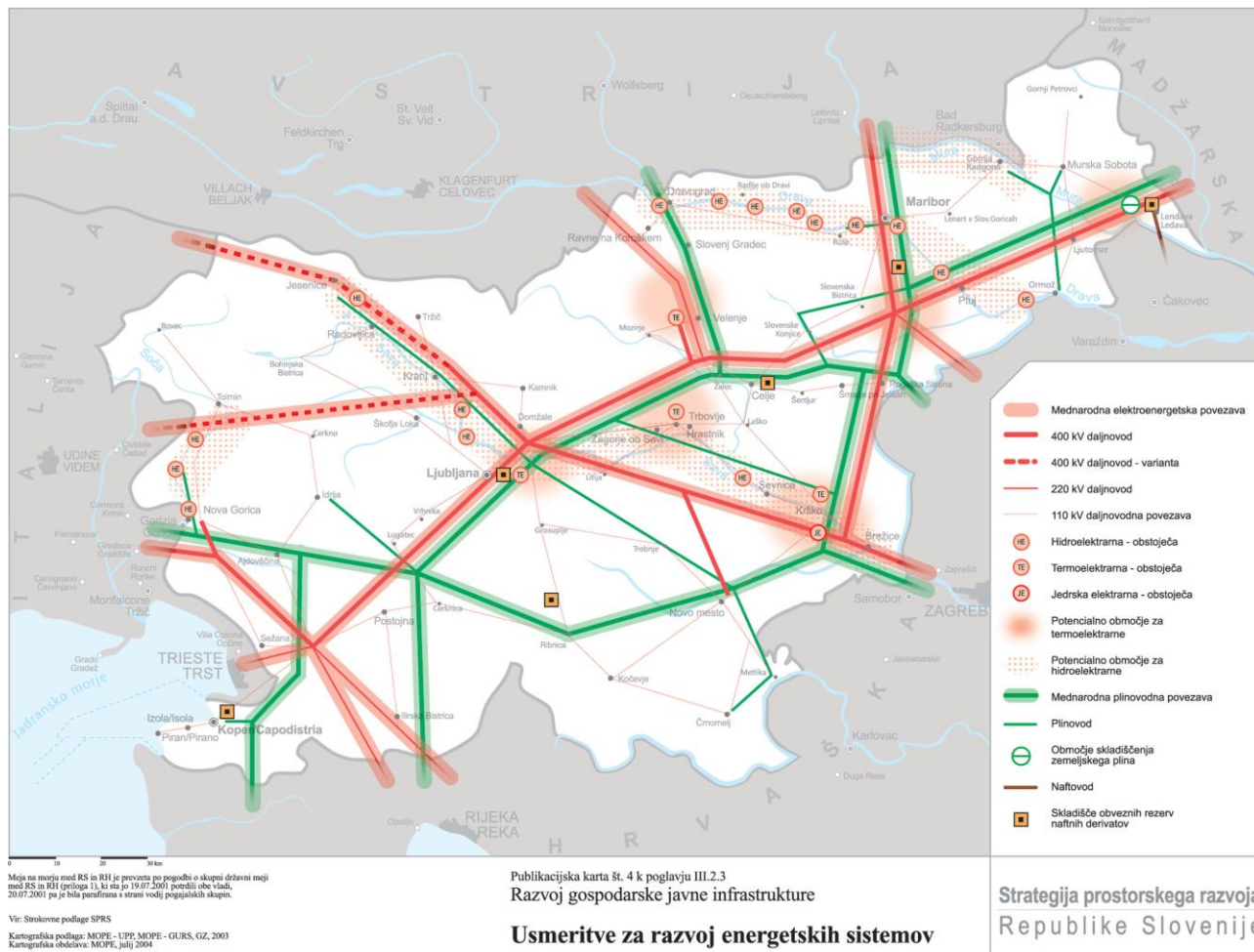
Ustrezno razvita telekomunikacijska infrastruktura spodbuja družbeni, kulturni in regionalni razvoj, zmanjšuje probleme razdalj, spodbuja oblikovanje novih storitev ter olajšuje dostop do informacij in storitev. Razvija se ga kot učinkovit, zanesljiv in prostorsko racionalen sistem.

Primarni razvojni telekomunikacijski osi se razvija v smeri V. in X. infrastrukturnega koridorja. Zaradi ugodne geografske lege države se omogoči izkoriščanje možnosti za trženje tranzitnih telekomunikacijskih storitev

Razvoj energetske infrastrukture

Energetska infrastruktura je sklop posameznih energetskih infrastrukturnih sistemov, ki omogočajo oskrbo države z elektriko, zemeljskim plinom, nafto in naftnimi derivati, toploto, obnovljivimi in drugimi viri energije.

Slika 7: SPRS, Usmeritve za razvoj energetskih sistemov

Spodbuja se rabo obnovljivih virov energije, da se poveča njihov delež v primarni energetski bilanci države.

Fosilna goriva se nadomešča z rabo tehnološko in gospodarsko izkoristljivih potencialov obnovljivih virov. Rabo obnovljivih virov energije se vključi v energetske zasnove regij, mest in lokalnih skupnosti. V energetskih zasnovah regij, mest in lokalnih skupnosti se, poleg analiz možnosti vključevanja obnovljivih virov in samooskrbe z energijo, poda tudi možnosti varčevanja z energijo in načine pospeševanja učinkovite rabe energije.

Za pridobivanje električne energije se prioriteto obnavlja, posodablja, ekološko sanira oziroma nadomešča obstoječe proizvodne enote z novejšimi in učinkovitejšimi proizvodnimi objekti. Na področju pridobivanja električne energije se ohranja v obstoječih elektrarnah na Soči. Za zagotavljanje vršne energije se preveri izgradnjo črpalnih hidroelektrarn ob reki Soči.

Pri prenosnem in distribucijskem elektroenergetskem omrežju se poleg obnove in sanacije dogradi omrežje, zgradi in okrepi interkonekcijske povezave z Italijo, tudi preko Nove Gorice, ter izvede prehod z 220 kV omrežja na 400 kV napetostni nivo.

Za zagotavljanje varne in zanesljive oskrbe z zemeljskim plinom se poveča pretočno fleksibilnost ter zgradi dodatne plinovode in plinovodne zanke oziroma okrepi prenosne plinovodne zmogljivosti. Čez območje MO Nova Gorica je predvidena mednarodna plinovodna povezava.

Oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Za zagotavljanje ustrezne oskrbe s pitno vodo se spodbuja obnova in posodobitev vodooskrbnih sistemov ter njihovo povezovanje v bolj racionalne, učinkovite in strokovno nadzorovane sisteme. Sistem javne oskrbe s pitno vodo se razvija v smeri zagotavljanja oskrbe na celotnih poselitvenih območjih. Za kakovostno zadovoljevanje potreb po pitni vodi se varuje vse obstoječe in potencialno pomembne vodne vire in spodbuja varčno in smotrno rabo pitne vode. Kot vir tehnološke, požarne oziroma druge vode, ki ni namenjena pitju, se uporabi vire kot so padavinska voda, prečiščena odpadna voda in morska voda.

Na vodovarstvena območja se usmerja dejavnosti, ki omogočajo prostorski razvoj in skladno z vodovarstvenim režimom ne ogrožajo kvalitete vodnih virov.

Na območjih strnjene pozidave se zagotavlja odvajanje odpadne in padavinske vode, ki se zaključi z ustrezno čistilno napravo, povsod drugod pa se uredi individualno čiščenje odpadne vode. Odvajanje in čiščenje odpadne in padavinske vode se prednostno uredi na območjih središč nacionalnega, regionalnega in medobčinskega pomena ter turističnih naselij, še posebej pa v naseljih na območjih, ki so s področnimi predpisi opredeljena kot občutljiva in vodovarstvena območja.

Ravnanje z odpadki

Ravnanje z odpadki je gospodarska dejavnost, podvržena velikim razvojnim spremembam. Ravnanje s komunalnimi odpadki se zagotavlja na treh ravneh, in sicer na lokalni, regijski oziroma medobčinski in državni.

Na regijski oziroma medobčinski ravni se v okviru tako imenovanih regijskih centrov za ravnanje z odpadki le-te naknadno sortira, zagotovi njihovo obdelavo in predelavo, recikliranje in ponovno uporabo ločeno zbranih frakcij odpadkov, trženje sekundarnih surovin, mehansko in biološko obdelanih biološko razgradljivih odpadkov, pripravo odpadkov za termično obdelavo in odlaganje preostankov odpadkov iz teh procesov. Za uresničitev ciljev na področju ravnanja z odpadki se regijske centre organizira prostorsko racionalno, zlasti z vidika gravitacijskih območij in transportnih možnosti. Za ravnanje z odpadki se organizira centre prvega, drugega in tretjega reda. V regijske centre prvega reda se vključuje tudi ravnanje z živalskimi odpadki z visokim tveganjem, drugimi organskimi odpadki in nevarnimi odpadki. Centre prvega reda ali regijske centre za ravnanje z odpadki, ki so najvišja oblika združevanja pred toplotno obdelavo, se glede na vključenost prebivalstva (90.000 in več prebivalcev) predvideva tudi na Severni Primorski.

3.3 RAZVOJ KRAJINE

Razvoj krajine je optimalen, kadar z umeščanjem dejavnosti dosegamo, da je krajina funkcionalen, ekološko in oblikovno uravnotežen sistem prostorskih struktur, ki omogoča zdravo, varno in prijetno bivalno okolje, kadar razvoj v največji možni meri ohranja naravno zgradbo, kulturne plasti ter zagotavlja prostor za odvijanje naravnih procesov, in kadar razvoj krajine omogoča, da je ta nosilka nacionalne in lokalne identitete.

Krajina se razvija v treh prevladujočih smereh, in sicer: kot pretežno naravna krajina, kot pretežno kulturna krajina ter kot pretežno urbana in kmetijsko intenzivna krajina.

Prepoznavnost Slovenije z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine

Z ohranjanjem in vzpostavljanjem kulturne in simbolne prepoznavnosti krajine zagotavljamo večjo privlačnost območij, specifične razvojne možnosti, kvalitetno bivalno okolje in možnosti za identifikacijo prebivalstva z nacionalnim teritorijem. Kulturno in simbolno prepoznavnost ter doživljajsko vrednost slovenske krajine oblikujejo pestra kulturna krajina, stavbna in naselbinska dediščina podeželja, pogojena s klimatskimi, geološkimi, reliefnimi in zgodovinskimi razmerami ter naravne vrednote z izrazitimi in prepoznavnimi lastnostmi.

Splošna kulturna in simbolna krajinska prepoznavnost Slovenije se oblikuje na ravni alpske, predalpske, subpanonske, kraške in primorske krajinske regije. Edino krajinsko območje s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni v MONG so Vipavska Brda.

Dejavnike prepoznavnosti krajine se obravnava kot razvojne dejavnike, ki povečujejo privlačnost območij za prebivalce, investitorje in obiskovalce. V teh območjih se spodbuja dejavnosti, kot so trajnostno rabo dediščine, razvoj turizma v povezavi s kulturnimi vrednotami in s tradicionalno kmetijsko dejavnostjo, oblikovanje kulturnih poti in podobno ter tako prispeva h gospodarskemu razvoju ter ohranitvi in povečanju prepoznavnosti.

Naravne kakovosti krajine

Naravne kakovosti slovenskega prostora predstavljajo prednost Slovenije v primerjavi z Evropo. Naravne kakovosti ugodno vplivajo na stanje okolja v Sloveniji, na bivalne kakovosti ter so osnova za ekološko naravnane dejavnosti na podeželju.

Naravne kakovosti so značilne zlasti za območje Julijskih Alp, za Kamniško Savinjske Alpe in Karavanke, Snežnik, Krim in Kočevsko, Nanos in Trnovski gozd, porečje Ljubljanice, Soče, Drave, Mure, Kolpe, Dravinje in zgornji tok Save.

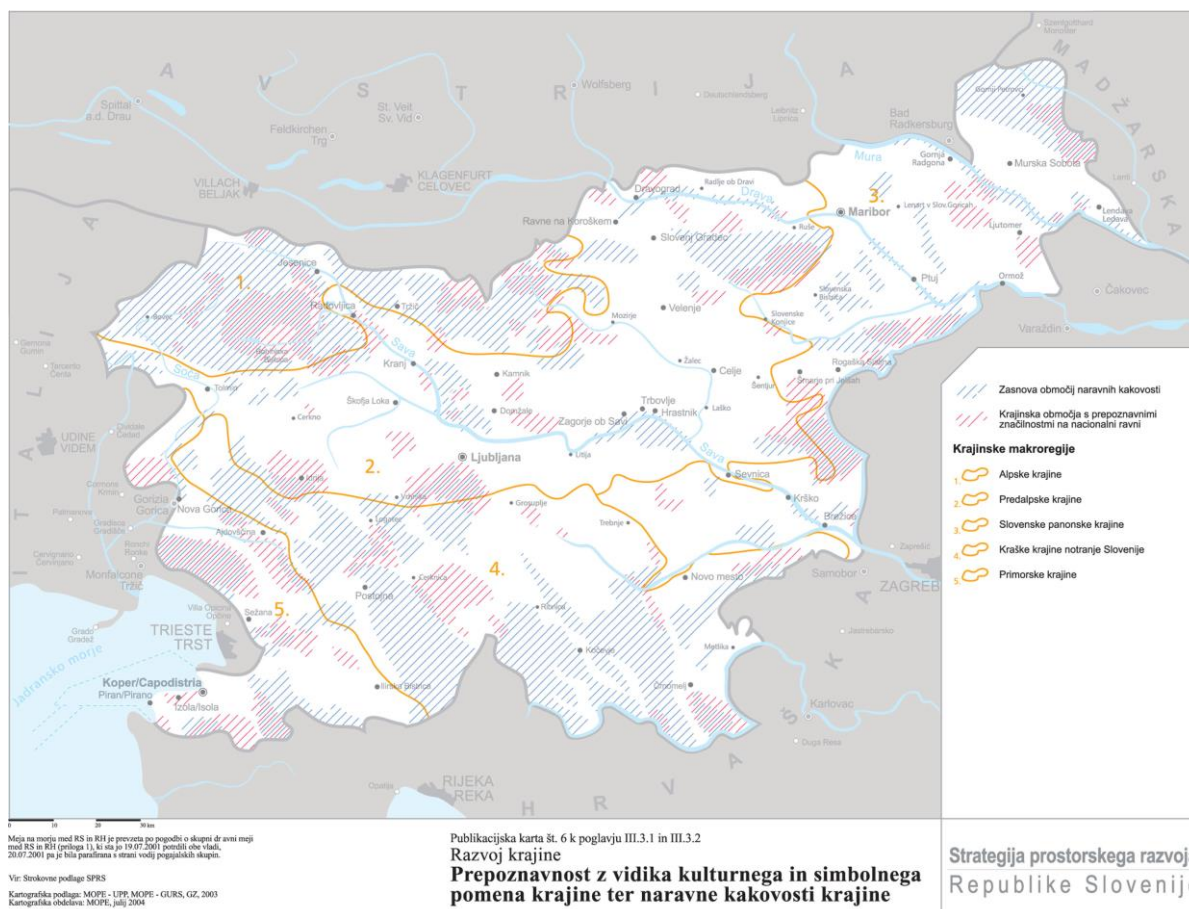
Država skrbi za naravne vrednote državnega pomena in območja, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti, to so ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (Evropsko ekološko omrežje). Lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravnih vrednot lokalnega pomena.

Na celotnem teritoriju Slovenije se z načrtovanim prostorskih razvojem in umeščanjem posameznih dejavnosti zagotavlja ohranjanje naravnih procesov in vitalnost večjih in manjših območij z naravnimi kakovostmi. Zagotavlja se ohranjanje in vzpostavljanje krajinskih struktur, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti (nepretrganost in povezanost), ugodno stanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo, ter habitatov ogroženih vrst.

Na posebnih varstvenih območjih (Natura 2000) se biotsko raznovrstnost, zlasti pa habitate rastlinskih in živalskih vrst, ki so posebnega pomena za Evropsko skupnost, ohranja z rabo prostora, ki omogoča vzpostavitev ali vzdrževanje ugodnega stanja teh vrst.

V antropogenih ekosistemih, ki so pomembni za ohranjanje habitatov rastlinskih in živalskih vrst, posebnega pomena za Evropsko skupnost in so prisotne tudi kulturne kakovosti, predvsem pa kulturna dediščina, se oblikuje take rešitve, ki omogočajo zadovoljivo ohranjanje tako naravnih kot kulturnih kakovosti.

Slika 8: SPRS, Prepoznavnost z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravne kakovosti krajine

Raba naravnih virov

Naravni viri, tla, voda, zrak, gozd, mineralne surovine in prostor so pomembni za prostorski razvoj države in kvaliteto bivanja, pri čemer se zagotavlja tako stopnjo samooskrbe in neodvisnost države od tujih virov, ki jo je glede na razpoložljivost gospodarsko izkoristljivih naravnih virov, družbeno sprejemljivost izrabe in čim manjše okoljske vplive mogoče doseči.

Zagotavlja se gospodarno, preudarno in prostorsko racionalno rabo naravnih virov, da se ohranjajo potenciali, obnovljivost in kvaliteta, da se zagotovi njihov dolgoročni obstoj in se ohranja biotska raznovrstnost, naravne vrednote in kulturna dediščina.

Kmetijske dejavnosti se prednostno usmerja na območja z visokim pridelovalnim potencialom tal za kmetijsko rabo. Taka območja v Sloveniji so tudi v Vipavski dolini. Visok pridelovalni potencial tal za kmetijsko rabo imajo tla z najboljšimi talnimi lastnostmi, kjer je možna najširša kmetijska raba tal in tla z dobrimi talnimi lastnostmi, predvsem na razgibanem reliefu, kjer so najprimernejše lege za trajne nasade.

Gozdovi so po površini najboljše raba prostora in največji naravni sistem. Zaradi velike gozdnatosti Slovenije se ne spodbuja povečevanja gozdnih površin. Povsod tam, kjer je to možno glede na naravne danosti in hkrati ni v nasprotju z varstvom drugih virov, pa se lesno proizvodnjo spodbuja, vendar tako, da se zagotavlja čim bolj sonaravne načine lesne proizvodnje. Za lesno proizvodnjo se nameni gozdove, ki imajo dovolj veliko lesno zalogo, razen varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov. V gozdovih s posebnim namenom se lesno proizvodnjo izvaja v skladu z njihovim posebnim namenom. V gozdovih se omogoči dejavnosti, ki dolgoročno ne vplivajo na spremembo stanja gozda in kakovosti naravnega vira ter ne ovirajo gospodarjenja z gozdom.

Vode so najpomembnejši vir za prostorski razvoj ter hkrati najbolj ranljiv obnovljiv naravni vir. Za prostorski razvoj najpomembnejši sistemi celinskih voda so Savski hidrografski sistem z Ljubljano, Dravski, Murski in Soški hidrografski sistem, jezera in morje. Z vodami iz teh sistemov se zagotavlja osnova za oskrbo z vodo ter za gospodarsko in rekreacijsko rabo.

Vode se izkoriščajo za oskrbne, gospodarske in turistično-rekreacijske namene, pri čemer se zagotavlja njihovo varstvo v smislu trajne ohranitve kemijskega in ekološkega stanja ter obnovljivosti naravnega vira ter varstva ekološkega, krajinskega in doživljajskega pomena voda v krajini, vključno s kvalitetskimi posegi človeka (mlinščice, pomoli, kulturni sloji ipd.). V okviru priprave prostorskih aktov se zagotavlja njihovo celovito obravnavo po povodjih in porečjih. Za rekreacijo se skladno s prostorskimi možnostmi in omejitvami namenja tudi Soča in jezera antropogenega nastanka, nastala na primer z zajezitvami.

Mineralne surovine so neobnovljivi naravni vir, s katerimi se gospodari tako, da je zagotovljena uravnotežena oskrba ter ohranjena dostopnost do mineralnih surovin za prihodnje generacije. Uravnotežena oskrba, ki temelji na usklajenosti okoljskih, gospodarskih in družbenih vidikov, upošteva prostorsko racionalno organizacijo dejavnosti glede na tržne in prostorske potrebe ter obsega zmanjšanje števila površinskih kopov mineralnih surovin.

Primerjalne prednosti za turizem v Sloveniji imajo območja z naravnimi kakovostmi, kulturno dediščino in prepoznavna krajinska območja. Za turizem so privlačna tudi območja, ki omogočajo nekatere specifične in sezonsko vezane oblike turizma, predvsem dejavnosti, vezane na vodo in zimske športe ter območja, ki so opremljena z ustrezno turistično-rekreacijsko infrastrukturo. Razvoj turizma in priložnostnih dejavnosti naj zagotavlja dolgoročno najbolj optimalno izrabo primerjalnih prednosti v posameznih območjih. Vanj naj se vključuje lokalno prebivalstvo in lokalne skupnosti, posebno na obmejnih območjih, na podeželju in v mestih. Prostorski razvoj turističnih dejavnosti ter potrebne infrastrukture se omogoča predvsem v okviru temeljnih turističnih območij, tudi Goriške. V navedenih območjih se razvija kulturni, podeželski, rekreativni, doživljajski, ekološki, igralniško zabaviščni in poslovni turizem ter druge oblike turizma skladno s prostorskimi značilnostmi in omejitvami.

Posebno pozornost namenjam tudi prostorskemu razvoju priložnostnih dejavnosti, ki so namenjene predvsem prebivalstvu Slovenije za rekreacijske aktivnosti in oddih. Priložnostne dejavnosti se razvijajo v okviru jedrnih območij, ki obsegajo večje naselbinske zgoščitve, povezano z njihovim zaledjem. V jedrna območja se zaradi racionalnosti in dostopnosti umešča rekreacijsko infrastrukturo, v zaledja pa se umešča priložnostne dejavnosti, ki ne zahtevajo posebne rekreacijske infrastrukture in programsko dopolnjujejo jedrna območja.

Na Obali in v Julijskih Alpah, predvsem v dolinah Save Bohinjke, Save Dolinke in Soče se turistične in priložnostne dejavnosti kvalitativno programsko prestrukturirajo in prostorsko uravnotežijo. Na drugih jedrnih območjih, tudi na Novogoriškem, se medsebojno povezuje posamične obstoječe ali nove programe in se izogiba pretiranim koncentracijam programov in infrastrukture v prostoru.

Prostorske omejitve za razvoj na območjih potencialnih naravnih ali drugih nesreč in na območjih vododeficitarnosti

Na območjih z izrazito naravno dinamiko se varne življenjske razmere omogoči s sanacijo žarišč naravnih procesov in omejevanjem razvoja, sorazmerno glede na izrazitost in pogostost naravnih procesov, ki lahko ogrožajo človekovo življenje ali njegove materialne dobrine. Območja, kjer ni bivališč ali gospodarskih dejavnosti, se prepuščajo naravni dinamiki.